

Княжицький М. Тарас Возняк і Юрій Винничук про те, чим унікальна Галичина та чим вона відрізняється від всієї України. 1 жовтня 2017. URL: http://espreso.tv/article/2017/10/01/taras_voznyak_i_yurii_vynnychuk

Кочерган М. П. Німецькі лексичні запозичення в південно-західних говорах української мови. *Мовознавство*. 1997. № 1. С. 19–24.

Лис В. Століття Якова : роман. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2010. 336 с.

Лопушанський В. М., Пиц Т. Б. Німецькомовні лексичні запозичення у південно-західних говорах України : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Дрогобич : Посвіт, 2011. 122 с.

Лопушанський В. М., Пиц Т. Б. Німецькі лексичні запозичення у бойківському говорі : кількісний, тематичний і соціолінгвістичний аспект. *Мовні і концептуальні картини світу*. 2013. Вип. 46 (2). С. 385 – 399.

Матіос М. Апокаліпсис. *Нація. Одкровення*. Львів : ЛА «ППРАМІДА», 2006.

Нечаєва Н. Запозичення з німецької мови в буковинських говірках. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки Філологічні науки*. *Мовознавство*. 2014. № 2. С.98 - 102.

Онишкевич М. Й. Словник бойківських говірок : у 2 ч. Київ : Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні, 1984. Ч. 1–2.

Онишкевич М. Й. Германізми в бойківському діалекті. *Іноземна філологія*. 1970. Вип. 21. С. 38–45.

Пиц Т. До історії дослідження німецьких запозичених слів в українській мові. *Українська мова*. 2013. № 2. С. 84 – 99.

Піпаш Ю. Матеріали до словника гуцульських говірок (Косівська поляна і Росішка Рахівського району Закарпатської області) /упор. Ю. Піпаш, Б. Галас. Ужгород : [б. в.], 2005. 266 с.

Пророченко О. П. Німецькі лексичні запозичення в лексико-семантичній системі української мови. *Питання романо-германської філології та методики викладання іноземних мов*. 1975. Вип. 2. С. 81–85.

Романенко О. В. Львівська цивілізація у романі Юрія Винничука «Танго смерті». *Науковий вісник МДУ імені В. О. Сухомлинського. Філологічні науки (літературознавство)*. 2015. № 1 (15). с. 143 – 147.

Сімонок В. П. Запозичена лексика в українській мовній картині світу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія*. 2014. Вип. 8 (2). С. 250-254.

Словник буковинських говірок / за заг. ред. Н. В. Гуйванюк. Чернівці : Рута, 2005. 688 с.

Словник української мови : в 11 томах. Т. 2. Київ, 1971.

Стецик К. Н. Наддністрянський говор в художественном языке Ю. Винничука. *Филологические науки. Вопросы теории и практики*. Тамбов : Грамота, 2015. № 2 (44): в 2-х ч. Ч. II. С. 181-184.

Хобзей Н. Дещо про запозичення в мовленні львів'ян у контексті говірок південно-західного наріччя. *Діалектологічні студії. 9: Запозичення та інтерференція* / відп. ред. П. Гриценко, Н. Хобзей. Львів : Ін-т українознав. ім. І. Крип'якевича НАН України, 2010. С. 113–120.

Яцюк І. Я. Прояви лексичної інтерференції при контактуванні німецької й української мов на Північній Буковині за часів Австро-Угорської імперії. *Українська мова на Буковині*. Чернівці, 1994. С. 52–54.

Major O. Germanische Interferenzen in den ukrainischen Mundarten. *Studien zu deutsch-ukrainischen Beziehungen*. München : Ukrainische Freie Universität, 1999. Bd. 3. S. 59–67.

Besters-Dilger J. Deutsch-galizische lexikalische Sprachbeziehungen (mit besonderer Berücksichtigung der Austriazismen). *Ethnoslavica: Festschrift für Gerhard Neweklowsky zum 65. Geburtstag*. München : Sagner, 2006. S. 29–42.

Матеріал надійшов до редакції 14.10.18. Прийнято до друку 29.10.18)

УДК: 811.133.1:81'374

DOI: <https://doi.org/10.26661/2414-1135/2018-74-14>

ПАВЛЮК О. О.

(Запорізький національний університет)

ЛЕКСИКО-ФРАЗЕОЛОГІЧНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ КОНЦЕПТУ *RIRE* (СМІХ) У ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ

Концепт *rire smix* вербалізується на основі сучасної лексикографії французької мови. Метою статті є реконструкція концепту *rire smix*, зафіксована у французькій мовній картині світу, у таких його проявах, як різновиди сміху, вираз емоцій, манера сміятися або висміювати когось-небудь, фізіологічні реакції людини, яка сміється. Концепт *rire smix* вербалізується через когнітивний образ, що відображає смислові зв'язки його імені у вільних і стійких словосполученнях. Прикметники з негативною оцінністю частіше поєднуються з ім'ям концепту, ніж з позитивною. Сполучаючись із лексемою *rire*, означення передають уявлення про сміх як про предмет певної форми, розміру; як про хворобу; про інтенсивність характеру звучання; як про людину; як про фантастичну істоту. Фразеологічне уявлення про сміх відображає його зв'язок із різними соматизмами. Такі стійкі звороти характеризують пози, жести, а також висловлюють почуття людини, яка сміється. У французькій мовній картині світу зафіксований різноманітний вплив сміху на його суб'єкта, що відбивається в дієслівних словосполученнях.

Ключові слова: *концепт, сміх, вербалізація, репрезентація, мовна картина світу.*

Pavlyuk O. O. Lexico-phraseological representation of the *rire* (laughter) concept in the French language picture of the world. The article is devoted to the reconstruction of the concept *rire laughter* in the French language picture of the world. The study

was conducted on the material of modern lexicography of the French language. The *rire* concept is verbalized in the French language picture of the world through a cognitive image, reflecting the semantic connections of its name in free and related phrases. The cognitive image of laughter, which is created with the help of adjective definitions to its nomination, reflects the ideas accepted in the society about laughter as a subject that has volume and size; as substance; as sickness; as a spontaneous and sounding phenomenon; as a living being; as a subject expressing the intentions of a person; as a magical phenomenon. Adjectives with negative evaluation are more often combined with the name of the concept than adjectives with positive evaluation. The effect of laughter on the human body is various: laughter causes (triggers) certain physiological processes, causes some pain, has an effect on a person, for example, knocks him down; laughter can even lead to the death of a laughing person. Phraseological representation of laughter reflects its connection with various somatisms – le nez (nose), les lèvres (lips), les dents (teeth), la gueule (mouth, throat), la mâchoire (jaw), la barbe (beard), la gorge (throat), le coeur (heart), le ventre (stomach), la rate (spleen), le boyau (guts), les côtes (ribs), les cuisses (thighs), le cul (ass). Some poses, gestures and feelings of a laughing person are characterized by the set expressions. The reconstruction of the *rire* concept based on French linguistic dictionaries made it possible to distinguish such ideas about laughter as: un bossu (hunchback) is the benchmark of loud laughter among people in French phraseology; une balaine (whale) – among animals; une poulie (insufficiently oiled mechanism) is a model of unpleasant laughter among artifacts; un peigne (crest) symbolizes bad laughter.

Reconstruction of the concept *rire* makes it possible to suppose that the French linguistic personality is characterized by an opposite assessment of laughter: its positive perception is presented along with negative one.

Key-words: concept, laughter, verbalization, representation, language picture of the world.

Певні емоційні стани, пов'язані з переживаннями смішної ситуації, людина виражає за допомогою сміху; така реакція організму супроводжується рядом фізіологічних реакцій. Сміх може також бути відгуком і на складну, напружену ситуацію. Він має певне зовнішнє вираження, психофізіологічну природу та соціальну функцію.

Мета статті – реконструювати концепт *rire* сміх у французькій мовній картині світу у таких його представленнях, як різновиди сміху, прояв емоцій, манера сміятися або висміювати когось, фізіологічні реакції людини, яка сміється, частини тіла й органи, залучені до процесу сміху, вплив сміху на людський організм. Для досягнення поставленої мети вважаємо необхідним вирішити такі конкретні **завдання**: проаналізувати сполучуваність іменника *rire* з прикметниками і дієсловами, описати характерні засоби вербалізації, виявити інтенсифікацію цієї людської реакції.

Матеріалом дослідження слугували дані сучасної французької лексикографії. Словникові статті містять наукове визначення і приклади вживання лексичної одиниці *rire* у вільних і стійких словосполученнях, об'єднуючи, таким чином, зафіксовані уявлення французів про цю реакцію людини в науковій і наївній картинах світу.

Актуальність теми статті зумовлена необхідністю пошуку адекватних шляхів інтерпретації тих одиниць, які репрезентують елементи свідомості людини.

Об'єктом дослідження є концепт *rire* у французькій мовній картині світу.

Предметом дослідження є лексико-фразеологічні одиниці французької мови, що представляють цей концепт.

З. Д. Попова і І. А. Стернін виділяють три базових структурних компонента концепту – образ, інформаційний зміст і інтерпретаційне поле [Попова, Стернін 2010, с. 106]. Образ і інформаційний зміст концепту представляють його інформаційний каркас, який має відносно структурований характер. Інформаційний зміст концепту створюється когнітивними ознаками, що характеризують сутність і диференціальні складові елементи досліджуваного концепту [Попова, Стернін 2010, с. 278]. Інформаційний зміст концепту *rire*, представлений у тлумачному словнику французької мови TLFi, включає а) (відображення конверсії дієслова *rire* «проявляти емоційний стан, найбільш часто веселощі, веселість, за допомогою відкривання рота, супроводжуваного переривчастими поштовхами (звуками), більш-менш гучними, і легким прижмурюванням; б) вираження, прояв веселості». Разом із тим сміх може супроводжувати складну, напружену ситуацію [TLF].

Іменник *rire* означає дію, і, таким чином, відсилає до дієслова *rire*, що має такі значення: 1) виражати веселість, радість серією переривчастих звуків, певним виразом обличчя і рухами лицьових м'язів; 2) розважатися, приємно проводити час; 3) діяти несерйозно, граючи; 4) кепкувати з ким-небудь, насміхатися над ким-небудь; 5) (vieilli) розважатися; б) кепкувати над кимось, зневажати когось.

Інтерпретаційне поле наповнює концепт, заповнює «місце» між його структурними компонентами – це найменш структурована частина концепту, яка може бути описана шляхом перерахування ознак, що при цьому можуть бути достатньо суперечливими [Попова, Стернин 2010, с. 113]. Інтерпретаційне поле концепту включає численні когнітивні ознаки, що виражають ставлення до цього явища і різні вивідні знання, отримані з досвіду і спостережень [Попова, Стернин 2010, с. 289]. У словниковій дефініції відзначається, що сміх може мати позитивну і негативну оцінку. Ця оцінка виявляється насамперед завдяки сполучуваності іменника *rire* з прикметниками, які саме привносять те чи інше конотативне значення:

- **негативне:** *convulsif, frénétique, hystérique, nerveux, saccadé, effronté, frondeur, insolent, cynique, goguenard, ironique, moqueur, narquois, sarcastique, sardonique, mauvais, méprisant, sec, vengeur, diabolique, féroce, méchant, méphistophélique, noir, sadique, dément, amer, désabusé, désespéré, triste, forcé, jaune, effrayant, grimaçant, hideux, gras-obscène, bête, niais, stupide, aigu, strident, suraigu, caverneux;*

- **позитивне:** *inimitable, irrésistible, enfantin, innocent, beau, charmant, clair, cristallin, doux, étoilé, joyeux, limpide, merveilleux, perlé, délicieux, espiègle, savoureux, sensuel, libérateur, salutaire, salvateur, communicatif, contagieux, chaleureux, complice, généreux, sincère, franc.*

Слід зазначити, що означень із негативною оцінністю, які поєднуються з ім'ям концепту *rire*, значно більше, ніж із позитивною.

Сила сміху, інтенсивність його прояву варіюються від слабкого, короткого, придушеного, приглушеного до сильного, голосного, розкатистого, довгого.

Інтенсивність сміху з позначкою (-): *intérieur, discret, étouffé, léger, minuscule, petit, silencieux, bref, inextinguible.*

Інтенсивність сміху з позначкою (+): *bruyant, éclatant, énorme, gigantesque, grand, gros, homérique, immense, tonitruant, monumental, puissant, sonore, tonitruant, triomphant, interminable, prolongé.*

Нестримний (буквально: божевільний) сміх *fou rire* може бути охарактеризований як *général, nerveux, incontrôlable, irrépressible*. Його, як правило, можна викликати, спровокувати чимось: *provoquer, déchaîner, déclencher* або, навпаки, придушити *réprimer*; він може початися раптово *piquer* й охопити людину *être pris de*.

Когнітивний образ сміху є уподібненням якостям людей, властивостям предметів, тобто деякі ознаки людей і предметів, переносяться на назви сміху [Попова, Стернин 2010, с. 277-278]. Прикметники, що поєднуються з іменником *rire*, фіксують у мові усталені уявлення про сміх:

а) як про предмет, що має обсяг, розмір: *épais* товстий, щільний, густий; *énorme* величезний;

б) як про певну речовину: *gras* жирний, густий;

в) як про хворобу: *contagieux* заразний, інфекційний; *convulsif* конвульсивний, судомний;

г) про його інтенсивність, нестримність, неприборканість, певну стихійність свідчать прикметники: *incoercible* нестримний, неприборканий; *inextinguible* негасимий, негасимий; нестримний; *irrépressible* непереборний; нестримний;

д) характер його звучання:

(1) його гучність висловлюють епітети *gloussant* той, хто регоче, гогоче; *argentin* сріблястий; *bruyant* шумливий, галасливий; *retentissant* дзвінкий; гучний; *sonore* дзвінкий, звучний, гучний; *éclatant* гучний, розкотистий; оглушливий;

(2) його чарівність описується епітетами: *charmant* чарівний, милий; *clair* прозорий, чистий; *émervillé* захоплений; зачарований; повний захоплення;

е) при уподібненні сміху людині епітети фіксують уявлення про сміх як:

(1) про живу істоту, яка потерпає від сміху: *étouffé* задушений, приглушений;

(2) про суб'єкт, який передає інтенції, емоції, почуття людини: *gouenard* глузливий, *ironique* іронічний, глузливий; *méchant* злий; *moqueur* глузливий; *narquois* глузливий, жартівливий, лукавий; *nerveux* нервовий; *niais* дурний, простакуватий.

Словосполучення дієслів з іменником *rire* представляють вираз емоції як такої, що може бути спровокована ззовні, викликана кимось або чимось: *déclencher*, *provoquer*, *susciter*, можливо, навіть силою: *arracher ... à, forcer*.

Спровокований сміх виражається досить помітно, голосно, шумно: *éclater de rire* (розреготатися, вибухнути сміхом); *être secoué de rire* (битися у припадку); *exploser de rire* (вибухнути сміхом); *partir de* (вибухнути сміхом); *partir d'un grand éclat de rire*; *s'étrangler de rire* (давитися сміхом, задихатися від реготу); *ponctuer de rires* (супроводжувати сміхом).

При цьому суб'єкт, у залежності від обставин, може робити спроби втриматися від сміху: *ravaler* (утриматися, стримати), *réprimer* (стримувати, пригнічувати), *retenir* (затримувати, утримувати; стримувати), *étouffer* (заглушати, пригнічувати). Тобто сміх є тою природною емоційною реакцією організму, що нерідко намагаються приховати або приховують, що людина здатна регулювати.

Манеру сміятися французи пов'язують також із кольоропозначеннями: *rire jaune* змушено сміятися; сміятися, приховуючи біль або невдоволення, досаду або сором. Існує кілька пояснень поєднання кольоропозначення *jaune* (жовтий) з іменником *rire*. Взагалі жовтий колір розглядається як позитивний колоратив, коли мова йде про сонце (життя), золото (багатство), пшеницю (врожаї, їжа, ситість). Але також він може оцінюватись негативно: оскільки зрадник Іуда представ одягненим у жовте; в епоху Середньовіччя жовтий одяг указував на євреїв; світло-жовтий колір пов'язаний у Біблії з Люцифером (у християнстві починаючи з XVII ст. ім'я Люцифер ототожнювалось із сатаною і дияволом); *être peint en jaune* означало «носити роги», бути обманути дружиною; в Іспанії періоду інквізиції жертви аутодафе також були одягнені в жовте. Все перераховане не могло викликати щирий, веселий сміх.

Багато хто вважає, що вперше вислів *rire jaune* у сучасному значенні зустрічається в XVIII столітті у Сен-Сімона; він пов'язував жовтий колір (*le jaune*) з кольором шкіри людей, хворих на гепатит, які, розуміючи всю небезпеку і неприємність своєї хвороби, мали відповідний настрій, з нею пов'язаний, могли сміятися тільки вимушено, нещиро. Але у 1640 Уден написав «*il rit jaune comme farine*», в аргументації тієї епохи лексема *farine* називала не продукт харчування, а розбещену людину, хитруна. Вираз *des gens de même farine* позначав у словнику Французької Академії 1694 «людей, які мають однакові вади і недоліки, з одної шайки», тобто, так називався сміх аморальний, удаваний, який щось приховував) [Expressio].

Канадський варіант французької мови з небажанням сміятися пов'язує кольори *noir* (чорний) і *bleu* (синій): *ne pas être bleu de rire (canad.)* не мати бажання сміятися (внутрішній фактор – налаштованість людини на серйозний лад); *ne pas être noir de rire (canad.)* боятися сміятися (зовнішній фактор – обставини, умови, ситуація, що викликають страх).

Якщо для використання найменування *jaune* (жовтий) при характеристиці сміху знаходиться багато пояснень, то вибір кольорів *noir* (чорний) і *bleu* (синій) може бути умотивовано тим, що «нерідко незвичне кольоропозначення, яке зазвичай не сполучується з певним іменником, підкреслює винятковий, надзвичайний характер явища. Таке підсилююче, невмотивоване, чисто емоційне вживання колоративних прикметників вважається властивим всім мовам [Гак 1996, с. 200-201].

Манера сміятися пов'язана з різними лексемами-соматизмами, що виступають у складі фразеологізмів. Так, серед компонентів ФО представлені назви різних органів, частин людського тіла:

le nez ніс: *rire au nez de qn* сміятися комусь в очі;

les lèvres губи: *ne me fais pas rire, j'ai les lèvres gercées* (вживається, коли не можна сміятися відкрито) ні сміши мене (у мене губи потріскані, тобто мені буде боляче); *rire du bout des lèvres* змушено сміятися;

les dents *f* зуби: *rire à belles dents* (*rire à belles* [або *à pleines*] *dents*) весело сміятися, реготати на все горло; *rire de toutes ses (belles) dents* голосно, щиро сміятися, сміятися від душі; *rire du bout des dents* змушено сміятися;

la gueule рот, глотка, горло: *se fendre la gueule à qn* реготати, веселитися (знущатися, насміхатися над кимось);

la pipe *pop.* морда, рожа: *se fendre la pipe* реготати;

la poire *pop.* обличчя, пика: *se fendre la poire* реготати, реготіти;

la tirelire *fam.* голова, довбешка : *se fendre la tirelire* сміятися, реготати;

la mâchoire щелепа: *rire à se décrocher la mâchoire* сміятися на все горло (так що відвалюється щелепа);

la barbe борода: *rire dans sa barbe* сміятися нишком (борода вказує не тільки на манеру, а й на напрям сміху); *rire à la barbe de qn* прямо в обличчя, в очі;

la gorge горло: *rire à gorge déployée* реготати на все горло;

le cœur серце: *rire de bon cœur* (*rire de bon* [або *de tout son*] *cœur*) сміятися від (всієї) душі; *avoir le cœur à rire: il n'a pas le cœur à rire* йому не до сміху;

le ventre череву, живіт: *s'en flanquer (s'en foutre) un ventre pop.* порвати кишки (від сміху), *rire à ventre déboutonné* сміятися на все горло, реготати до упаду, помирати зі сміху (*déboutonner* – розстібати);

la rate селезінка: *dilater* (або *désopiler, épanouir*) *la rate* розсмішити, насмішити до сліз;

le boyau кишка: *se tordre les boyaus pop.* рвати кишки від сміху; *avoir le boyau de la rigolade pop.* бути сміхотливим; фразеологізм характеризує рису людського характеру;

les côtes *f, pl* ребра: *se tenir les côtes* (*se tenir les côtes* [або *les côtés*] (*de rire*) [*rire à se tenir / à se tordre les côtes / à se faire mal aux côtes*]) сміятися до упаду, помирати від сміху;

les cuisses *f, pl* стегна: *se taper* (або *se claquer*) *sur les cuisses fam.* бурхливо радіти, веселитися, триматися за животики, падати від сміху, (буквально: хляпати, ляскати себе по стегнах); *se faire rire les cuisses de qch pop.* посміятися, пожартувати над чим-небудь;

le cul зад: *se taper le cul par terre* (*se taper le cul par terre* (*de rire*) [або *s'en taper le cul au plafond*]) *pop.* надриватися, подихати від сміху, іржати (буквально: бити задом по землі або стелі); рвати кишки від сміху.

Таким чином, у підсумку можна зазначити, що соматизми, у першу чергу, характеризують жести, постанти, які супроводжують сміх; але також ще і відчуття, що переживає людина, яка сміється, інтенсивність прояву сміху.

Сміх може впливати на людину, на її організм:

а) викликати / запускати фізіологічні процеси в організмі: *rire à se pisser dessus* (*rire à se pisser dessus* [*rire à (en) pisser dans sa culotte*]) обреготатися; *rire aux larmes* (або *à en pleurer*) – сміятися до сліз;

б) викликати больові відчуття: *se tordre de rire* – корчитися від сміху, *se pincer, se mordre les lèvres* – кусати губи від сміху;

в) валити з ніг, змушувати качатися по землі: *se rouler de rire* (*se rouler (par terre) de rire*) помирати зі сміху; *être à terre de rire* (*canad.*) помирати зі сміху;

г) викликати фізичні наслідки (від сміху у людини може вилізти гуля): *se donner une bosse de rire* (*se donner* [або *se faire, se flanquer, se payer*] *une bosse de rire*) *fam.* реготати до упаду; реготун може задихатися від сміху: *s'étrangler de rire* удавитися, задихнутися від сміху;

д) ослаблювати людину: *rire à perdre haleine, à perte d'haleine* – сміятися до знемоги; *se pâmer de rire; rire à se pâmer* – непритомніти, зомліти від сміху (помирати зі сміху);

е) може навіть призвести до її смерті: *mourir* (або *crever*) *de rire* помирати зі сміху, померти від сміху, *c'est à mourir de rire* від сміху помреш.

Еталонами гучного сміху у французькій фразеології виступають *un bossu* горбань, *une baleine* кит: *rire comme un bossu* (або *une baleine*) голосно реготати; зразком неприємного

сміху є недостатньо змашений механізм *une poulie: rire comme une poulie mal graissée* сміятися неприємним, скрипучим голосом; дурного сміху – *un peigne* гребінь: *rire comme un peigne* безглуздо сміятися, показуючи всі зуби.

Реконструюючи концепт *rire* за даними сучасних французьких лінгвістичних словників, ми виділили такі уявлення про сміх:

1) природне явище: *avalanche* лавина, обвал; *cascade* потік (каскад, водоспад); *éclat* гуркіт, вибух;

2) реакцію, що має демонічну природу: *rire diabolique, méphistophélique*;

3) людину: *rire méchant* злий сміх;

4) хворобу: *accès de rire* напад, *rire contagieux* заразний, інфекційний сміх, *rire convulsif* конвульсивний, судомний сміх; *rire hystérique, nerveux* істеричний, нервовий сміх;

5) процес, до якого залучені частини тіла й органи: у різновиді сміху *rire de gorge*; у манері сміятися *rire à gorge déployée*.

Перспективою подальшого вивчення концепту *rire* вважаємо аналіз структури, способів вербалізації, особливостей функціонування лексем та фразем на позначення сміху в художніх творах французьких письменників ХХ-ХХІ ст., вивчення пареміологічної зони концепту *rire*, його зіставлення з відповідними концептами в інших мовах (романських, слов'янських, германських), аналіз концепту *rire* в його опозиції до концепту *pleur* плач.

Література

Гак В. Г. Введение во французскую филологию. М. : Просвещение, 1986. 184 с.

Попова З. Д., Стернин И. А. Когнитивная лингвистика. М. : АСТ : Восток-Запад, 2010. 314с.

Гринева Е. Ф., Громова Т. Н. Словарь разговорного французского языка. М. : Цитадель, 1997. 640 с.

Французско-русский фразеологический словарь под ред. Рецкера Я. И. М. : Гос. изд-во иностранных и национальных словарей, 1963. 1112 с.

Dictionnaire des expressions et locutions par Alain Rei et Sophie Chantreau. Paris : Robert, 1998. 1011 p.

Dictionnaire des combinaisons des mots sous la direction de Dominique Le Fur. Paris : Robert, 2007. 888 p.

Expressio. URL : <http://www.expressio.fr/expressions/rire-jaune.php> [Expressio]

Trésor de la langue française informatisé. URL :

<http://stella.atilf.fr/Dendien/scripts/tlfiv5/visusel.exe?13;s=1788192345;r=1;nat=;sol=4>

<http://stella.atilf.fr/Dendien/scripts/tlfiv5/visusel.exe?14;s=1788192345;r=1;nat=;sol=5>

(Матеріал надійшов до редакції 10.05.18. Прийнято до друку 2.06.18)

УДК: 821.133.1:82 – 1

DOI: <https://doi.org/10.26661/2414-1135/2018-74-15>

ПОНОМАРЕНКО Т. О.

(Запорізький національний університет)

РЕНЕ ШАР І ПОЕТИКА ФРАНЦУЗЬКОГО СЮРРЕАЛІЗМУ

Статтю присвячено творчості представників французького сюрреалізму (А. Бретону, А. Арто, Р. Десносу та ін.) і особливо Р. Шару, поезія якого характеризується складною образністю, нерегулярним римуванням та тонкою роботою з ритмом. У статті розглянута філософія даної течії, проаналізовано мовні особливості їхньої поетики, а також використання художньо-естетичних та стилістичних прийомів, а саме: «автоматичного письма», «метафори», «словесної гри», притаманних поетам-сюрреалістам.

Ключові слова: сюрреалізм, верлібр, автоматичне письмо, словесна гра.

Ponomarenko T. O. Rene Char and the poetry of the French surrealism. The article is devoted to the works of representatives of French surrealism (A. Breton, A. Arto, R. Desnos, R. Char, etc.) The article deals with the philosophy of the current course, analyzes the linguistic peculiarities of poetics, as well as the use of artistic and aesthetic and stylistic techniques such as "automatic writing", "metaphor", "verbal game" inherent in surrealist poets. Special attention was paid to one of the prominent French poets Rene Char whose poetry is characterized by complex imagery, irregular rhyming and fine work with rhythm. All of his lyrics, both pre-war and later years, are a pursuit of the unusual and inexpressible. The poet tries with the help of fantasy to transform these or other real phenomena into images that are unexpected, grotesque, incomprehensible. R.Char was a master of poetic brevity, which he achieved by the use of the ellipse, the aphorism, the terse image, and the "heraclitic" phrase, the merging of contradictory ideas. He doesn't just connect abstract senses with abstract ones or actual with actual, he combines the concepts which seem to be irreconcilable at first sigh. The result is a poetry (including prose poems) that is austere, dense, and somewhat difficult. All his poems are united by